

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

Turun kauppakamarin 100-vuotisjuhla 11.11.2017

Puhuttaessa muutokset mahdollisia

Julkaisuvapaa 11.11.2017 klo 18.00

Hyvät juhluvieraat,

”Yhdessä – tillsammans” kuuluu Suomi100-vuoden tunnuslause. Itsenäinen Suomi ja Turun kauppakamari ovat taivaltaneet yhdessä jo sadan vuoden ajan. Ei ole liioittelua sanoa, että Turun kauppakamari on merkittävä osa Suomen historiaa. Täällä Aurajoen rannoilla on käyty kauppaa jo vuosisatoja. Kuvaavaa on, että nimi ”Turku” juontuu muinaisvenäjän kauppapaikkaa merkinneestä sanasta ”turgu”. Turku oli jo keskiajalla merkittävä Hansaliiton kaupan ja merenkulun kaupunki. Perinteitä Turulla ja Varsinais-Suomella siis riittää yllin kyllin. Eikä vain perinteitä. Varsinais-Suomi on noussut viime vuosina Suomen talouden veturiksi menestyvän telakan sekä auto- ja lääketieteellisuuden vetämänä.

Kaupankäynti ja kansainvälisyys ovat kantaneet paitsi Turkua, myös koko Suomea. Suomi on määrätietoisesti kulkenut vapaakaupan tiellä ja tänään olemme täysivaltainen EU:n jäsenmaa. Maa, jolla on paljon kokoaan enemmän vaikutusvaltaa. Ilman pääsyä unionin sisämarkkinoille ja komission neuvottelemia kauppasopimuksia nykyisen elintasomme saavuttaminen tuskin olisi ollut mahdollista. Tämä kaikki ei ole tullut annettuna, vaan on vaatinut kovaa työtä ja valtiomiestaitoa.

Satavuotias Suomi on ollut menestystarina, jota katsotaan ihailen monissa maailman kolkissa. Suomessa on uskottu osaamiseen, sivistykseen ja yrittäjyyteen ja tehty töitä niiden eteen. Turun kauppakamari on ollut luonteva osa tätä menestystarinaa luoden Turusta ja koko maakunnasta modernia taloudellista keskusta, ”portiksi länteen” ja ”väyläksi itään”. Alusta asti on ymmärretty tehokkaiden ja teknisesti edistyneiden liikenneyhteyksien tärkeys. Ne ovat olleet maakunnan talouselämän ja erityisesti teollisuuden kehittymisen ehto. Vuodesta 2014 lähtien on tehty töitä laajalla rintamalla Tunnin juna -hankkeen eteen. Uskon vakaasti sen toteutumiseen, sillä hankkeen hyödyt ovat kiistattomat.

Hyvät kuulijat,

Aiempi menestyksemme ei kuitenkaan ole tae tulevasta. Teknologian nopea kehitys haastaa koko yhteiskuntaa uudistumaan. Ennen kaikkea se on kuitenkin suuri mahdollisuus, johon meidän on tartuttava kaksin käsin. Seuraava esimerkki mielestäni kuvaa muutoksen rajuutta: uudelleenkoulutusta edellyttävien työpaikkojen määrän arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan ja digitaalisten työpaikkojen osuuden yli kaksinkertaistuvan vuoteen 2030 mennessä.

Jotta pärjäämme yhä nopeammin muuttuvassa maailmassa, on koulutuksesta ja osaamisesta pidettävä huolta ja kehitettävä edelleen. On huolehdittava yritysten toimintaympäristöstä. On pidettävä ovet auki maailmalle ja suunnattava entistäkin vahvemmin kansainvälisille markkinoille.

Me kaikki tässä salissa tiedämme, että menestyvät yritykset ovat taloutemme ja hyvinvointimme kivijalka. Siksi myös koulutusjärjestelmän on kannustettava yrittämiseen ja riskinottoon.

Erityisen hienoa on ollut huomata, että nuorten kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan on ollut viime vuosina vahvassa nousussa. Tutkimusten mukaan 44 prosenttia 15–24-vuotiaista on kiinnostunut tulevaisuudessa perustamaan yrityksen. Tämä on todella rohkaisevaa ja tätä innostusta myös yhteiskunnan pitää pystyä ruokkimaan. Otamme askeleen oikeaan suuntaan, kun Suomeen saadaan ensi vuonna ensimmäiset erityisen koulutustehtävän yrittäjyyslukiot.

Myös monet korkeakoulumme ovat lisänneet yrittäjyyttä tukevien opintojen tarjontaa. Yhä vahvemmin ymmärretään, että yrittäjyys ei ole vain kaupallisen alan opiskelijoiden juttu, vaan sopii ihan kaikille. Esimerkiksi Turun yliopiston tavoitteena on tarjota tulevaisuudessa yrittäjyysopintoja kaikkien koulutusalojen opiskelijoille.

Hallituksella on vahva tahto luoda Suomeen entistä yritysystävällisempi ympäristö. Ajatukset ovat löytäneet tiensä juhlapuheista myös käytäntöön. Otetaan muutama esimerkki. Uudella hankintalailla on avattu kuntien palvelumarkkinoita. Pk-yritysten innovaatiotoimintaa on tuettu laajentamalla Tekesin innovaatioasetelit myös pk-yrityksien saataville. Lisäksi osana ammatillisen koulutuksen reformia hyväksyttiin koulutus sopimus, joka keventää ja helpottaa yritysten näkökulmasta työpaikoilla tapahtuvaa oppimista.

Hyvä juhlayleisö,

Tänään voimme iloita paitsi satavuotiaasta Turun kauppakamarista, myös siitä, että pitkän korpivaelluksen jälkeen Suomen talouden kurssi on kääntynyt vihdoin kasvun tielle.

Ympäri Suomen ja hyvin erilaisista yrityksistä kantautuu positiivinen viesti – tilauskirjat täyttyvät, uusia työntekijöitä palkataan ja investointeja laitetaan liikkeelle.

Jotta suotuisa kehitys jatkuu, meidän on nykyistä paremmin pystyttävä vastaamaan osaavan työvoiman tarpeeseen. Elinkeinoelämän suhdannebarometrikyselyssä 23 prosenttia vastanneista yrityksistä kertoi kärsivänsä rekrytointiongelmista. Rakentamisessa ja palveluissa rekrytointivaikeudet olivat yleisin toiminnan laajentamisen este. Siksi hallitus on tehnyt päätöksiä, joilla osaajapulaan voidaan vastata. Yhtä kaiken ratkaisevaa hopealuotia ei ole, vaan tarvitsemme monia toimia.

Esimerkiksi, ammatilliseen koulutukseen hallitus kohdistaa 1000 uutta koulutuspaikkaa niille alueille, joissa investointien ja yritysten kasvun vuoksi työvoiman kysyntä on vahvaa. Työttömyysturvan aktiivimalli otetaan käyttöön. Korkeakoulutettujen muunto- ja täydennyskoulutusohjelmia laajennetaan. Työnvälityspalveluita vahvistetaan ja alle 30-vuotiaiden palkkatuen käyttöä lisätään.

Arvoisat kuulijat,

Tämän päivän positiivisten talousuutisten keskellä helposti unohtuu, kuinka vaikeita vuosia meillä on takana. Finanssikriisi iski yllättäen niskaamme vuonna 2008. Isku oli niin kova ja kauaskantoinen, että vaikka akuutein kriisin vaihe saatiinkin rauhoittumaan suhteellisen nopeasti, Suomi oli lähes vuosikymmenen kanveesissa. Kun muut Pohjoismaat pääsivät takaisin kiinni maailman talouden kasvuun, me olimme vasta etsimässä reittiä uloskäynnille. Asteittain ymmärsimme, että pelkän tavanomaisen suhdannenotkahduksen lisäksi kärsimme todella nopeasta ja rajusta talouden rakennemuutoksesta.

Onneksi myös käänne parempaan voi tulla yhtä yllättäen. Valtiovarainministeriö korjasi syyskuussa kolmannen kerran tämän vuoden talousennustettaan ylöspäin 2,9 prosenttiin. Ensi vuoden 2,1 prosentin kasvuennuste näyttää myös lupaavalta. Vienti on elpynyt, ja talouskasvumme on sekä voimakasta että laaja-alaista. Ei olisi rehellistä väittää, että käänne olisi yksin hallituksen toimien ansiota. Toisaalta, yhtä lailla väärin olisi myös todeta, ettei hallituksen määrätietoisilla toimilla velkaantumisen vähentämiseksi sekä

talouskasvun, työllisyyden ja yrittämisen vahvistamiseksi olisi ollut vaikutusta yleisen luottamuksen vahvistumiseen ja talouden piristymiseen.

Arvoisat kuulijat,

Yrityksille on turvattava kaikissa olosuhteissa vakaa, ennustettava, kannustava sekä kilpailukykyinen toimintaympäristö. Hallituksen veropolitiikan keskeinen tehtävä on tukea tätä tavoitetta talouskasvun ja työllisyyden edellytysten parantamisen ohella.

Ensinnäkin, politiikan lähtökohtana ovat laajat veropohjat ja sitä kautta matalammat verokannat. Toiseksi, kasvun ja taloudellisen toimeliaisuuden vahvistumiseksi verorakenteen uudistamista on jatkettu laskemalla työn ja yrittämisen verotaakkaa. Kolmanneksi, verotuksen painopistettä on siirretty haittojen verottamiseen. Neljänneksi, hallitus on päättänyt tehdä julkisen talouden sopeuttamisen menoja leikkaamalla ja toteuttamalla rakenteellisia uudistuksia – ei veroja korottamalla. Tämän päivän velka on huomisen veroja, siksi hallitus on ponnistellut julkisen talouden kuntoon laittamiseksi ja velkaantumisen taittamiseksi. Työ on myös tuottanut tulosta ja velkasuhde onkin jo kääntynyt laskuun!

Aika ajoin julkisuudessa nousee esille myös osinkotulojen verokohtelu. Esimerkiksi nettovarallisuusprosentin muuttaminen on ollut esillä. Tämä hallitus ei aio kiristää osinkoverotusta. Pitkällä aikavälillä verotuksessa on pyrittävä kohti neutraalisuutta, mutta tällöinkään lähtökohtana ei saisi olla korjausten tekeminen työn, yrittäjyyden tai omistamisen verotuksen kiristämisen, vaan pikemminkin vähentämisen kautta.

Yhteisövero on mielestäni nyt kilpailukykyisellä tasolla, mutta meidän on oltava valppaana toimintaympäristössä tapahtuville muutoksille. Yritysverotuksen kokonaisuutta suurempi ongelma on mielestäni Suomen korkea kokonaisveroaste, joka pahimmillaan jarruttaa investointeja ja heikentää yrittämisen edellytyksiä. Suomi sijoittui vuonna 2016 veroasteen osalta sekä EU- että OECD-maiden vertailussa kärkipäähän 44 prosentin veroasteella. Tuollaisella sijoituksella ei ole varaa ylpeillä. Veroaste on saatu käännettyä tänä vuonna noin prosenttiyksikön laskuun, ja ensi vuonna kokonaisveroaste laskee edelleen 42 prosenttiin.

Verotuksen on elettävä ajassa ja ennakoitava myös tulevaa. Siksi hallitus on käynnistänyt verotuksen pitkän aikavälin valmistelutyön, niin sanotun verotuksen tiekartan valmistelun. Tiekartan valmistelu käynnistää tulevaisuuden verojärjestelmän valmistelun. Tavoitteena

on tunnistaa kehittämistarpeet ja välttämättömät muutoskohteet, jotta verotusjärjestelmämme on jatkossakin kilpailukykyinen, tukee talouden kasvua yritysten toimintaedellytysten, työnteon ja toimeliaisuuden kautta. Tiekartan tarkoituksena on antaa myös selkeä signaali yrityksillemme, että Suomeen kannattaa jatkossakin investoida. Että täällä kannattaa harjoittaa yritystoimintaa, työllistää ja kasvattaa liiketoimintaa. Yrityskentän terveiset ja näkemykset ovat myös enemmän kuin tervetulleita.

Arvoisat kuulijat,

Kuten aiemmin totesin, Suomen talouden käänne on juhlan arvoinen tapahtuma. Olemme toteuttaneet neljän miljardin säästöpäätökset, velkaantuminen vähenee merkittävästi ensi vuonna, verotulot kasvavat, työllisyys vahvistuu. Liikaan tyytyväisyyteen ei kuitenkaan ole varaa tuudittautua. Tiukka menokuri on pidettävä. Vaikka talouden pyrhähdys tuntuu herättävän toiveita menojen lisäämisestä tai finanssipoliittisen linjan löysäämisestä, niin pitäisi maltaa. Emme ole vielä vankalla pohjalla, lähelläkään. Maltti on pidettävä, sillä suurimmat virheet talouspolitiikassa tehdään noususuhdanteen aikana.

Hallitus on ottanut askelia oikeaan suuntaan, mutta meillä on edelleen matkaa kuljettavana, kun haluamme saavuttaa tavoitteemme 72 prosentin työllisyysasteesta tällä vaalikaudella ja velkaantumisen lopettamisesta vuoteen 2021 mennessä. Ensi vuosikymmenellä julkisen talouden kestävyys näkökulmasta meidän olisi pyrittävä saavuttamaan 75 prosentin työllisyysaste. Taso, jolla muut Pohjoismaat jo ovat. Tasolle, joka vähintään tarvitaan pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden rahoittamiseksi. Työllisyyden voimakas kasvu olisi myös tehokkain ja kestävin keino torjua syrjäytymistä ja yhteiskunnan eriarvoistumista.

Suomessa jaetaan laajasti tavoite työllisyysasteen nostamisesta, mutta kun alkaa keskustelu keinoista, jokaiselle keinolle löytyy vastustaja. Reformin torppaajan pitäisi vähintään lyödä korvaava keino pöytään vastaavalla työllisyysvaikutuksella. Kääntää asiaa kuinka päin tahansa, meillä ei ole mahdollisuutta huolehtia suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnista alle 75 prosentin työllisyysasteella.

Talouden noususuhdanne on otollisinta aikaa uudistuksille. Hyvän kehityksen jatkuminen vaatii meiltä kaikilta määrätietoisuutta, malttia, yhteistyötä, uusien toimintatapojen omaksumista, ja tarvittaessa vanhentuneista toimintamalleista pois oppimista. Siksi rakenteelliset uudistukset markkinoiden avaamiseen ja kilpailun lisäämiseen sekä työmarkkinoiden ja julkisten palveluiden uudistamiseen ovat välttämättömiä ja niitä pitää

jatkaa. Sote-uudistus, kilpailun lisääminen koko yhteiskunnassa esimerkiksi liikennekaaren ja kauppojen aukiolon vapauttamisen avulla ja koulutuksen reformit ovat vain muutamia esimerkkejä.

Jotkut näkevät yritykset ja kilpailun jonkinlaisena mörkönä. Minusta taas on erinomaista, jos sote-uudistus synnyttää uusia yrityksiä. Yritykset tekevät Suomen menestyksen. Huolehdimme siitä, että suomalaisella pk-yrityksellä on aito mahdollisuus olla sote-palveluiden tuottajina. Tiedän, että niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla osataan tehdä sote-palveluita hyvin. Uskon silti vahvasti, että kilpailu parantaa palveluiden laatua. Ja että se koituu asiakkaiden eduksi.

Hyvät kuulijat,

Alussa puhuin siitä, kuinka teknologian nopea kehitys muuttaa maailmaa, halusimme tai emme. Työtehtäviä paitsi katoaa, iso osa niistä muuttuu toisenlaisiksi. Ne työpaikat eivät siis katoa, vaan vaativat uudenlaista osaamista. Tämä haastaa paitsi yrityksiä ja koulutusjärjestelmää, myös jokaista yksilöä. Halu ja kyky oppia uutta on yhä tärkeämpää työelämässä.

Haluan korostaa, että teknologian kehitys on ennen kaikkea mahdollisuus, ei uhka. Hyvä esimerkki on Uudenkaupungin autotehdas. Siellä on kenties enemmän robotteja kuin missään muualla Suomessa. Silti sinne palkataan myös koko ajan lisää väkeä.

Puhuin myös kansainvälisyyden ja EU:n merkityksestä yrityksille ja Suomen taloudelle. EU-jäsenyyden merkitystä Suomen menestykselle ja vahvalle kansainväliselle asemalle ei voi liikaa korostaa. Siksi kaikenlaiset puheet Suomen EU-erosta ovat suorastaan vastuuttomia!

Yritysympäristön parantaminen ja talouskehityksen vahvistaminen ovat hallituksen keskeisiä prioriteetteja. Myönteinen talouskehitys on avain varsin moniin yhteiskuntamme ja julkisen talouden haasteisiin. Paljon on jo tehty, mutta paljon voidaan vielä tehdä lisää sen eteen, että satavuotias Suomi olisi maailman yritysystävällisin yhteiskunta. Puitteiden on oltava kunnossa, koska seuraavallakin vuosisadalla Suomen menestys lepää menestyvien yritysten harteilla.

Turun kauppakamari on tehnyt korvaamatonta työtä Varsinais-Suomen ja koko Suomen menestyksen eteen jo sadan vuoden ajan. Lausun siitä vilpittömät kiitokseni ja lämpimästi onnittelen komeasta saavutuksesta!